

A tizenkét varjú (magyar népmese)

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egy szegény özvegyasszony, s annak tizenkét fia s egy leánykája. Évelődött is szegény feje eleget, hogy mivel tudja eltartani ezt a tenger sok gyermeket, mert száraz kenyér is mikor volt, s mikor nem az asztalfiában. Jön haza egyszer a tizenkét fiú, körülfogták az anyjukat, hogy lépni sem tudott a szobában, s ahányan voltak, egyszerre mind kenyeret kértek, s csak az volt a híja, hogy kihúzzák a házból. Hát azt ugyan senki ne csudálja, hogy a szegény asszony elvesztette a béketűrését, aztán adott volna ám, ha lett volna, de nem volt: nagy elkeseredésében azt találta mondani: - Ó, Uram, bocsásd meg a bűnömet, bárcsak átváltoztatnád ezeket a fiúkat, nem bánom én, ha varjúvá is! Na, halljatok csudát, mi történt! Az történt, hogy abban a szempillantásban a tizenkét fiú varjúvá változott, s merthogy éppen nyitva volt az ablak: huss! kirepültek, s mire csak egy jajsztót is mondhatott volna az anyjuk, úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el! Haj, édes jó Istenem, nagy, erős búbanat nehezedett a szegény özvegyasszony szívére, éjjel-nappal folyt a könnye mint a patak, s kesergett mindig, hogy az Isten úgy elvette volt az eszét, hogy olyan bolond beszédre nyíljék az ő szája. Kicsi kisleány volt még a szegény özvegyasszony leánykája, de tudta, hogy mért sír, miért kesereg az édesanyja, s azt mondta egyszer: - Lelkem, édesanyám, én többet nem nézhetem a sírását, elmegyek világgá, s addig vissza sem fordulok, míg a bátyáimat meg nem találom. Hiába beszélt a szegény asszony, hogy ne menjen, ha már kifogyott a tizenkét fiából, legalább őbelőle ne fogyjon ki: a kisleány elbúcsúzott az édesanyjától keserves könnyhullatások közt, s elment világgá. Ment, mendegélt a kisleány hetedhét ország ellen, s egyszer egy nagy rengeteg erdőbe ért. A rengeteg erdőben talált egy kis házat, s bement oda nagy bátran. Egy öregasszony ült a kemence alatt, de olyan öreg, hogy az orra a térdét verte. Köszönti a kisleány illendőképpen: - Adjon isten, jó estét, öreganyám! Fogadja az öregasszony: - Köszönd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert különben bekaptalak volna! Hát hol jársz itt, hol a madár sem jár? Mondja a kisleány: - Ó, lelkem, öreganyám, én tizenkét bátyámat keresem, akik varjú képében elrepültek hazulról, s azóta hírüket sem hallottuk. - No, bizony, én magam sem hallottam hírüket, te leánya, hanem ezen a rengeteg erdőn túl van egy kicsi kerek erdő, kerek erdőnek az aljában egy ilyenszerű házacska, amilyen az enyém, abban lakik az én néném, az talán útbaigazít. Merthogy éppen este volt, az öregasszony jó vacsorát adott a kisleánynak, aztán vetett neki jó puha ágyat, s lefektette, reggel pedig, mikor fölkel a kisleány, adott neki egy pár aranykörtét. Megköszönte szépen a kisleány az öregasszony nagy jóságát, elbúcsúzott illendően, s azzal elindult a kerek erdő felé, azon az úton, amelyikbe az öregasszony beléállította. Estére kelve a kisleány a kerek erdő aljába ért, s kerek erdő aljában bement a kis házacskába. Hát ott csakugyan még öregebb asszony üldögélt a kemence alatt, s fonta a kendert nagy szorgosan. Köszönti a kisleány: - Adjon isten jó estét, öreganyám! - Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert különben bekaptalak volna! Ugyan bizony hol jársz itt, hol a madár sem jár? Mondja a kisleány, hogy mi járatban van. - Jaj, édes leányom - mondja az öregasszony -, hírét sem hallottam annak a tizenkét varjúnak, hanem innét hét hegyen s hét völgyön túl, kerek erdő aljában lakik az én néném, az talán útbaigazít. Ez az öregasszony is főzött neki jó vacsorát, vetett neki jó puha ágyat, s mikor reggel fölkel a kisleány,

adott neki egy pár aranyalmát, hadd menjen aztán isten hírével. Szépen beléállította egy ösvénybe, s ugyan lelkére kötötte, hogy abból ki ne térjen. Megköszönte a kisleány az öregasszony szíves jóindulatát, elindult az ösvényen, s meg sem állott, míg ahhoz a kis házacskához nem ért. De vagy volt öreg, vagy nem a másik két asszony, a nénjük olyan öreg volt, hogy az orra a földet verte, s azon pergette az orsóját. Köszönti a kisleány nagy bátran: - Adjon isten jó estét, öreganyám! - No, áldott szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert különben bizony bekaptalak volna! De hol jársz itt, hol a madár sem jár? Mondja a kisleány, hogy a bátyjait keresi, akik elrepültek tizenkét varjú képében. - Hát bizony, ha azokat keresed, éppen jó helyen jársz - mondja az öregasszony -, mert én mindennap látom őket, itt repülnek el minden áldott nap az én házam felett, szörnyű károgaással. Hanem így, ahogy vagy, el nem mehetsz hozzájuk, mert olyan magas sziklán laknak, hogy annak a teteje az eget veri. De ne búsulj, kisleányom, van nekem olyan csudaírem, hogy ha azzal megkenem két gyenge válladat, szárnyad nő, s bátyáidhoz repülhetsz. Hej, Istenem, megvigasztalódott a kisleány erre a beszédre, mindjárt levetette az ingecskéjét, az öregasszony pedig jól megkente a csudaírral mind a két vállát. - No, most, kisleányom, vacsorálj s fekjüdjél le, reggelre olyan szárnyad lesz, hogy az Óperenciás-tengeren is túlrepülhetsz. Hát csakugyan reggel, mikor fölkel a kisleány, olyan szép két szárnya volt két gyenge vállán, hogy csupa csuda. Az öregasszony adott még neki két aranydiót, s aztán isten hírével útnak eresztette. Megmutatta, hogy mely irányba repüljön, s a kisleány repült, csattogtatta szép sugár szárnyacskáit, hogy csak úgy suhogott bele a levegőég. Hét nap s hét éjjel folyton repült, akkor aztán fölért a szikla tetejére. Hát itt ugyan mit talált? Itt bizony egy olyan ragyogó aranypalotát talált, hogy a szeme is káprázott a szertelen ragyogástól, ő bizony nem kérdé, hogy szabad-e, nem-e, nagy bátran belép a palotába, végigmegy a tenger sok szobán, de ott ugyan egy élő lelket sem talált sehol. Volt minden szobában asztal, ágy, szék, s minden csupa aranyból, ezüstből, aztán kifordult a konyhára, s volt ott főzni-, sütnivaló annyi, hogy a szeme nem tudta belepni. - Ó, édes jó Istenem, ha itt laknának az én bátyáim! - sóhajtott a kisleány. De gondolta is, hogy itt laknak bizonyosan, mert megszámlálta, s éppen tizenkét szoba volt, minden szobában egy ágy. Hamarosan nekikészülődött, fölvetette a konyhát, pompás vacsorát főzött, tizenkét személyre terített, ki is tálalta, tizenkét tányérba levest meregetett, aztán mind a tizenkét tányérból evett egy keveset. Várta, várta, sokáig várta a bátyjait, de azok csak nem jöttek, s a kisleány erősen elálmosodott. Sorba nézegette, próbálgatta a tizenkét ágyat, hogy melyikbe fekjüdjék le, aztán mégiscsak a tizenkettedikben maradt. Abba szépen lefeküdt, s elaludt. Alighogy elalszik a kislány, jön haza a tizenkét varjú nagy károgaással s szárnyacsattogtatással. De bezzeg volt nagy álméklődés! A híja volt, hogy belepje a csuda. A konyhán valaki süttött-főzött, a szobákat valaki kisöpörte, az ágyakat megvetette, az asztalt megterítette. Azám, evett is mind a tizenkét tányérből, csipegetett a kenyérből. - Ugyan ki járhatott itt? Végigrepdesik a szobákat, sorban megnézegetik az ágyakat, betekintenek, kukucskálnak az ágyak alá, s hát a tizenkettedik ágyban kit látnak! - Ez a mi húgocskánk! - károgott egyszerre a tizenkét varjú, s összezsattogtatták a szárnyukat nagy erős örömlükben. Abban a szempillantásban fölébredt a kisleány, s hej, édes jó Istenem, volt öröm, de milyen öröm! Nem találták helyüket. - Ó, lelkem, testvéreim, csakhogy megtaláltalak - örvendezett a kisleány -, jertek haza velem, jertek, ne sirasson többet az édesanyánk! - Haj - sóhajtott a legidősebb varjú -, most még nem mehetünk veled, míg az átok alól fel nem szabadulunk. Eredj haza te magad,

édes húgom, s mondd meg az édesanyánknak, hogy ha a hüvelykujját felhasítja, s kifolyó piros vérével tizenkét inget s gatyát varr nekünk, csak úgy szabadulhatunk fel az átok alól, akkor ismét fiúkká változunk. Mondd meg azt is, hogy amíg varr, senkinek egy szót se szóljon, máskülönben kárba megy keserves-kínos munkája. De csak egy pillantásig sem volt maradása a kisleánynak: repült haza az édesanyjához, szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben. Mire hazaért, a szegény özvegyasszony betegre sírta magát, hogy ím, elvesztette a leányát is, s magára maradt, mint az útszéli fa. Na, most egyszerre vége szakadt a betegségnek s nagy szívbeli búbanatnak, ahogy hazajött a kisleány, s elmondta a bátyja üzenetét. Egyszeriben elévette a szegény asszony, ami vászna volt, szabott tizenkét inget s tizenkét gatyát, aztán felhasította a hüvelykujját, s ahogy folydogált a vér belőle, azonmód húzta a tűbe, meg nem állott a keze, varrott éjjel-nappal. Jöttek hozzá a szomszédasszonyok, kérdezték, vallatták, hogy ugyan mért varr a vérével, mikor erősebb a cérna, de a szegény asszony egy szót sem szólt, míg mind a tizenkét inget s tizenkét gatyát meg nem varrotta. Mikor a tizenkettedik is kész volt, hát - csak hallgassatok ide! - berepült az udvarra nagy szárnycsattogtatással a tizenkét varjú, ott kétszer-háromszor körülrepdestek, s aztán - huss! - be a szobába. Ottan leszállottak a földre, megrázkódtak, s egyszeriben visszaváltoztak fiúknak. Hej, édes Jézusom, sírt a szegény asszony, de most már örömeiben. Jött az egész falu csudát látni. Aztán egy nap múlva, két nap múlva, visszament a tizenkét fiú az aranypalotába, onnét elhordozták a temérdek sok kincset, mit varjúlétükben gyűjtögettek, hordottak össze. Bezzeg volt ezentúl kenyér, de még kalács is annyi, hogy a kutyának is kalácsot vetettek. Aki nem hiszi, járjon utána.